

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu Mgr. Petra Krause a soudců JUDr. Michaela Pažitného, Ph.D., a Mgr. Zdeňka Sajdla ve věci žalobkyně **Jindřišky Mrkvičkové**, narozené 25. 7. 1945, bytem v Praze 10, Na Vinobraní 3282/58, zastoupené Mgr. Pavlou Galiovou, advokátkou se sídlem v Praze 1, Revoluční 1044/23, proti žalované **České republice – Státnímu pozemkovému úřadu**, identifikační číslo osoby 013 12 774, se sídlem v Praze 3, Husinecká 1024/11a, zastoupené doc. JUDr. Janem Brodcem, LL.M., Ph.D., advokátem se sídlem v Praze 2, Rubešova 162/8, za účasti **hlavního města Praha**, identifikační číslo osoby 000 64 581, se sídlem v Praze 1, Mariánské nám. 2/2, jako vedlejšího účastníka na straně žalované, zastoupeného JUDr. Jiřím Brožem, CSc., advokátem se sídlem v Praze 10, Dykova 1158/17, o převodu jiných zemědělských pozemků oprávněné osobě, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 5 pod sp. zn. 42 C 285/2017, o dovolání žalované proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 25. 11. 2021, č. j. 58 Co 413/2020-1660, t a k t o :

I. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 25. 11. 2021, č. j. 58 Co 413/2020-1660, **se zrušuje** v části výroku I., jíž byl rozsudek soudu prvního stupně potvrzen ve výroku I. co do nahrazení projevu vůle žalované bezúplatně převést do vlastnictví žalobkyně **pozemky parc. č. 151/837 a parc. č. 151/839 v katastrálním území Stodůlky** (vzniklé oddělením z pozemku parc. č. 151/242 v katastrálním území Stodůlky tam označeným geometrickým plánem coby nedílnou součástí rozsudku) a změněn ve výroku II. tak, že se nahrazuje projev vůle žalované bezúplatně převést do vlastnictví žalobkyně **pozemek parc. č. 822/6 v katastrálním území Lochkov** (vzniklý oddělením z pozemku parc. č. 822 v katastrálním území Lochkov tam označeným geometrickým plánem coby

nedílnou součástí rozsudku), spolu s výrokem II. o nákladech řízení, a v tomto rozsahu **se věc vrací** Městskému soudu v Praze k dalšímu řízení.

II. Ve zbývajícím rozsahu (nahrazení projevu vůle žalované bezúplatně převést do vlastnictví žalobkyně pozemky parc. č. 151/242 a parc. č. 151/840 v katastrálním území Stodůlky, vzniklé oddělením z pozemku parc. č. 151/242 v katastrálním území Stodůlky tam označeným geometrickým plánem coby nedílnou součástí rozsudku) **se dovolání odmítá.**

O d ů v o d n ě n í :

1. Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 21. 10. 2020, č. j. 42 C 285/2017-1452, byl nahrazen projev vůle žalované uzavřít s žalobkyní smlouvu (v tam uvedeném znění) o bezúplatném převodu pozemků parc. č. 151/837, parc. č. 151/839, parc. č. 151/242 a parc. č. 151/840, vše v k. ú. Stodůlky, vzniklých oddělením z pozemku parc. č. 151/242 v k. ú. Stodůlky podle označeného, k rozsudku připojeného geometrického plánu (výrok I.); v části požadující bezúplatný převod pozemku parc. č. 822/6 (odděleného tam označeným geometrickým plánem z pozemku parc. č. 822) v k. ú. Lochkov byla žaloba zamítnuta (výrok II.) a dále bylo rozhodnuto o nákladech řízení (výroky III. a IV.).

2. K odvolání obou účastnic Městský soud v Praze – poté, co jím dříve vydaný rozsudek ze dne 4. 2. 2021, č. j. 58 Co 413/2020-1532, byl zrušen rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 7. 7. 2021, č. j. 28 Cdo 1520/2021-1552, a věc byla vrácena odvolacímu soudu k dalšímu řízení – rozsudkem ze dne 25. 11. 2021, č. j. 58 Co 413/2020-1660, shora označený rozsudek soudu prvního stupně ve výroku I. (jímž bylo žalobě na převod tam označených pozemků vyhověno) potvrdil a ve výroku II. (jímž byla žaloba ve zbylé části zamítnuta) změnil tak, že se nahrazuje projev vůle žalované uzavřít s žalobkyní smlouvu (v tam uvedeném znění) o bezúplatném převodu i ohledně pozemku parc. č. 822/6 v k. ú. Lochkov (vše výroky I. rozsudku); současně bylo rozhodnuto o nákladech řízení u soudu prvního stupně a nákladech odvolacího řízení (výrok II.).

3. Odvolací soud vzal za správné závěry soudu prvního stupně, že žalobkyně je oprávněnou osobou disponující nárokem na poskytnutí „jiných“ vhodných (náhradních) pozemků za původně vlastněné a odňaté pozemky, jež nebylo možno vydat pro zákonem stanovené překážky (dle zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů). Postup žalované (i jejího předchůdce, Pozemkového fondu České republiky) při uspokojování restitučního nároku shledal liknavým a svévolným, kdy se žalobkyně navzdory své aktivitě dlouhodobě nemůže domoci uspokojení nároku cestou veřejných nabídek pozemků. Po kasaci svého předchozího rozhodnutí uzavřel, že nárok lze uspokojit i geometrickým plánem oddělenými částmi pozemků v podobě parcel, jejichž převodu z vlastnictví státu dle jeho úsudku nebrání žádné ze zákonem stanovených překážek a jde tedy o pozemky k danému účelu vhodné. V tom směru revidoval i závěry soudu prvního stupně připínající se k převoditelnosti pozemku parc. č. 822/6 v k. ú. Lochkov, o jehož bezúplatný převod požádala obec (vedlejší účastník) podle § 7 odst. 1 písm. e) zákona č. 503/2012 Sb., o Státním pozemkovém úřadu a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, jíž zde nepovažoval za překážku převodu pozemku do vlastnictví žalobkyně, zejména se zřetelem

na dobu uplynulší od podání žádosti (r. 2014) překračující i případnou lhůtu promlčecí, postoj žalované (jež vyhodnotila požadavek jen zčásti důvodný, jde-li o plochu o výměře 106 m², určenou územním plánem k využití jako izolační zeleň, požadujíc doložení této skutečnosti) i nevýznamný přesah požadovaného pozemku do pásu izolační zeleně. Za vhodné k převodu za účelem uspokojení restitučního nároku odvolací soud označil i další žalobkyní žádané pozemky (parc. č. 151/837, 151/839, 151/242 a 151/840 v katastrálním území Stodůlky), jež nejsou přímo zastavěny komunikací (procházející přes geometrickým plánem oddělený pozemek parc. č. 151/838) a netvoří s ní funkční celek a není vyloučeno jejich zemědělské využití. Uvedený závěr odvolací soud vztáhl i na pozemky parc. č. 151/837 a 151/839 (co do druhu a způsobu využití evidované jako „ostatní plocha – zeleň“), jež tvoří „úzké pásy těsně přiléhající ke (komunikací zastavěnému) pozemku parc. č. 151/838“ a jež byly osázeny stromy (označovanými za „komunikační zeleň“). Dle odvolacím soudem současně učiněného zjištění cena oprávněnou osobou požadovaných pozemků jako náhradních nepřevyšuje výši dosud neuspokojeného restitučního nároku (kvantifikovaného na podkladě ocenění původních pozemků posudky znaleckého ústavu YBN CONSULT – znalecký ústav, s. r. o.).

4. Proti rozsudku odvolacího soudu podala dovolání žalovaná (dále také jako „dovolatelka“), spatřujíc splnění předpokladů přípustnosti dovolání v tom, že napadený rozsudek závisí na vyřešení otázek hmotného práva, při jejichž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu, případně i na vyřešení otázky v rozhodovací praxi dovolacího soudu dosud neřešené. Za nesprávné a odporující ustálené rozhodovací praxi dovolatelka označuje posouzení, je-li jako náhradní do vlastnictví oprávněné osoby převoditelný pozemek (parc. č. 822/6 v k. ú. Lochkov), k němuž bylo obcí uplatněno právo na bezúplatný převod podle § 7 odst. 1 písm. e) zákona č. 503/2012 Sb. a byla-li dílem konstatována oprávněnost daného nároku (na vydání části pozemku). Jako neřešenou dovolatelka klade otázku, lze-li dojít k závěru o absenci opravdového a vážného zájmu obce na bezúplatný převod pozemku toliko na podkladě zjištění o prodlení mezi podáním žádosti a jejím vyřízením. Odklon od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu spatřuje dovolatelka i v posouzení otázky týkající se převoditelnosti pozemků parc. č. 151/837 a parc. č. 151/839 v k. ú. Stodůlky v situaci, kdy jde o pozemky přiléhající k pozemní komunikaci a s ní funkčně související, jež nemohou být zemědělsky obhospodařovány. Dále dovolatelka odvolacímu soudu vytýká, že jako nedůvodné vyhodnotil její odvolací námitky směřující proti správnosti znaleckého posudku o výši restitučního nároku (YBN CONSULT – znalecký ústav, s. r. o.) s odkazem na vyhodnocení obdobných námitek v již dříve skončených řízeních (týkajících se výše nároku žalobkyně na podkladě téhož znaleckého posudku), kdy následně nepřipustil k provedení jí současně navrhovaný oponentní znalecký posudek. Dovolatelka navrhla, aby Nejvyšší soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení, případně aby jej změnil tak, že se žaloba zamítá. Spolu s dovoláním učinila dovolatelka návrh na odklad právní moci a vykonatelnosti napadeného rozsudku.

5. Vedlejší účastník na straně žalované, hlavní město Praha, svým vyjádřením podpořil dovolací argumentaci žalované, z níž se pak soustředil zejména na závěr o převoditelnosti pozemku parc. č. 822 v katastrálním území Lochkov, o jehož vydání (jako obec) požádal podle § 7 odst. 1 písm. e) zákona č. 503/2012 Sb. a jehož žádost tak vylučuje, aby byl pozemek zařazen do veřejné nabídky dle § 11a zákona č. 229/1991 Sb., potažmo aby byl přiřknut oprávněné osobě jako náhradní. Zopakoval, že okolnosti o podání žádosti i o jejich důvodech byly v řízení prokázány, nadto zpochybnil zjištění o datu podání žádosti o převod pozemků a dodal, že převodu pozemku se nemohl domáhat i pro soudem nařízené předběžné opatření zakazující státu dispozice s předmětným pozemkem. K tomu odvolacímu soudu vytkl

i absenci řádného odůvodnění a označil za porušení práva na spravedlivý proces, že při hodnocení provedených důkazů ve světle námitek účastníků odvolací soud odkázal na výsledky předchozích řízení. Navrhl proto, aby Nejvyšší soud napadený rozsudek zrušil „nejméně v rozsahu“, v němž byl změněn rozsudek soudu prvního stupně o zamítnutí žaloby (na převod části pozemku parc. č. 822 v katastrálním území Lochkov) a věc v tomto rozsahu vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení, nepřistoupí-li přímo ke změně rozsudku (v takto dotčené části).

6. Žalobkyně považuje dovolání za nepřipustné, odkazujíc na skutkové i právní závěry odvolacího soudu, jež dle jejího přesvědčení konvenují ustálené rozhodovací praxi dovolacího soudu, včetně rozhodnutí vydaných v jiných podobných věcech týchž účastnic, v nichž Nejvyšší soud připomněl, že v dovolacím řízení nelze revidovat odvolacím soudem učiněná skutková zjištění ani nemá prostor argumentace vycházející z jiného skutkového stavu. Žalobkyně proto navrhla odmítnutí dovolání.

7. V dovolacím řízení bylo postupováno podle zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění účinném od 30. 9. 2017 (srov. část první, čl. II bod 2 zákona č. 296/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony); v textu i jen „o. s. ř.“.

8. Po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (žalovanou), zastoupenou advokátem (§ 241 odst. 1 o. s. ř.), ve lhůtě stanovené § 240 odst. 1 o. s. ř. a obsahuje zákonem stanovené obligatorní náležitosti (§ 241a odst. 2 o. s. ř.), se Nejvyšší soud zabýval přípustností dovolání.

9. Podle § 237 o. s. ř., není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak.

10. Dovolání lze podat pouze z důvodu, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci (srov. § 241a odst. 1, věta první, o. s. ř.).

11. Rozhodnutí odvolacího soudu lze přezkoumat jen z důvodu vymezeného v dovolání (srov. § 242 odst. 3, věta první, o. s. ř.). Z toho vyplývá mimo jiné, že při zkoumání přípustnosti dovolání dovolací soud může posuzovat jen takové právní otázky, které dovolatel v dovolání označil (vymezil).

12. K problematice poskytování jiných zemědělských pozemků oprávněné osobě lze poukázat na rozhodovací praxi dovolacího soudu (reflektující i judikaturu Ústavního soudu – viz dále), jíž byl vysloven (a odůvodněn) závěr, že oprávněná osoba, jíž podle zákona č. 229/1991 Sb. vznikl nárok na převod náhradních pozemků, se může žalobou domáhat, aby Pozemkovému fondu České republiky (jehož nástupkyní je od 1. 1. 2013 žalovaná, jejíž práva a povinnosti vykonává Státní pozemkový úřad) byla uložena povinnost uzavřít s ní smlouvu o převodu konkrétního pozemku (byť jinak právem na výběr pozemku, který jí má být poskytnut jako náhradní, nadána není), pokud uvedený veřejnoprávní subjekt v tomto směru řádně neplní svou povinnost tak, aby při uspokojování restitučních nároků nedocházelo ke zbytečným průtahům a lze-li jeho počínání označit za liknavé, diskriminační či dokonce svévolné (srov. např. rozsudek velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 9. 12. 2009, sp. zn. 31 Cdo 3767/2009, uveřejněný

pod číslem 62/2010 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, nález Ústavního soudu ze dne 4. 3. 2004, sp. zn. III. ÚS 495/02, či nález Ústavního soudu ze dne 30. 10. 2007, sp. zn. III. ÚS 495/05). Uvedený výklad co do své podstaty nebyl dotčen ani vložním ustanovením § 11a, nově reglementujícího proces převodu náhradních pozemků oprávněným osobám, do zákona č. 229/1991 Sb. zákonem č. 131/2006 Sb., účinným od 14. 4. 2006 (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 4. 11. 2009, sp. zn. 28 Cdo 3453/2007, popřípadě nález Ústavního soudu ze dne 1. 9. 2010, sp. zn. I. ÚS 125/10), ani sukcesí žalované do práv a povinností Pozemkového fondu České republiky v souladu s § 22 odst. 1 zákona č. 503/2012 Sb. (viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 6. 2015, sp. zn. 28 Cdo 5389/2014).

13. Vedle zjištění, že při uspokojování restitučního nároku postupovala žalovaná (dříve její předchůdce) vůči žalobkyni (oprávněné osobě) způsobem nesoucím znaky (nikoliv kumulativně) liknavosti, libovůle, svévole či diskriminace, patří k předpokladům úspěchu žaloby na poskytnutí oprávněnou osobou požadovaných náhradních pozemků mimo proces veřejných nabídek (§ 11a zákona č. 229/1991 Sb.), že požadované pozemky jsou k danému účelu vhodné (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 7. 5. 2018, sp. zn. 28 Cdo 5721/2017, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 2018, sp. zn. 28 Cdo 2430/2016) a že restituční nárok oprávněné osoby je ekvivalentní ceně požadovaného pozemku (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 11. 2017, sp. zn. 28 Cdo 2844/2017); pro úspěch žaloby ve věci převodu náhradních pozemků je tudíž rozhodující, mimo jiné, i výše nároku oprávněné osoby a cena požadovaného pozemku (pozemků), které soud řeší jako otázky předběžné (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 8. 2018, sp. zn. 28 Cdo 4166/2017).

14. Lze pak odkázat i na závěry ustálené rozhodovací praxe týkající se kvantifikace restitučního nároku. V situaci, kdy pozemky byly v době přechodu na stát sice vedeny v evidenci jako pozemky zemědělské, nicméně byly určeny k výstavbě – v době prodeje existující územně plánovací dokumentace, vykoupení za účelem výstavby sídliště, bezprostřední realizace výstavby – je pozemky nutno ocenit jako pozemky určené pro stavbu ve smyslu ustanovení § 14 odst. 1 vyhlášky č. 182/1988 Sb., ve znění vyhlášky č. 316/1990 Sb. (srovnej rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 25. 11. 2015, sp. zn. 28 Cdo 2956/2014, ze dne 3. 4. 2014, sp. zn. 28 Cdo 444/2014, ze dne 3. 6. 2015, sp. zn. 28 Cdo 4678/2014, ze dne 7. 10. 2010, sp. zn. 28 Cdo 1974/2010, a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 11. 2015, sp. zn. 28 Cdo 3971/2014, či ze dne 4. 7. 2016, sp. zn. 28 Cdo 294/2016). Ustálena je pak judikatura dovolacího soudu rovněž v závěru, že za územně plánovací dokumentaci (§ 11a odst. 13 zákona č. 229/1991 Sb.) jest se zřetelem k individuálním skutkovým okolnostem případu možno považovat i schválený směrný územní plán vydaný podle příslušného právního předpisu, protože jest pozemky jím určené k zastavění v době jejich odnětí, jež nebyly oprávněné osobě pro existenci zákonné překážky vydány, nutno ocenit jako pozemky stavební (srovnej usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 11. 2016, sp. zn. 28 Cdo 4758/2016, ze dne 9. 10. 2013, sp. zn. 28 Cdo 1816/2013, ze dne 13. 12. 2017, sp. zn. 28 Cdo 4047/2017, a ze dne 1. 9. 2015, sp. zn. 28 Cdo 1227/2015).

15. I v nyní posuzované věci soudy nižších stupňů čerpaly své závěry o ceně oprávněné osobě odňatých pozemků (která je ve smyslu ustanovení § 28a zákona č. 229/1991 Sb. určující i pro poskytování náhrad) především z odborného posouzení relevantních okolností znaleckým posudkem (posudek společnosti YBN CONSULT – Znalecký ústav s. r. o.), z něž plyne i zjištění, že v případě pozemků – v souladu se shora citovanou judikaturou (jí akcentovanou zásadou ekvivalentnosti odňatých pozemků a za ně poskytovaných náhrad) oceňovaných jako pozemků určených pro stavbu podle ustanovení § 14 odst. 1 vyhlášky

č. 182/1988 Sb. – nejsou dány okolnosti pro korekci ceny (její snížení) ve smyslu přílohy 7, tabulky 1 tohoto cenového předpisu.

16. Rozhodnutí tak oba soudy založily na dokazováním zjištěném skutkovém stavu, nikoliv snad toliko na závěrech vyslovených soudy v jiných, byť skutkově a právně podobných věcech týchž účastnic, ačkoliv i na tyto dříve učiněné závěry podpůrně odkázaly, maje (nejspíše) na zřeteli i legitimní očekávání účastníků, že tato věc – jež se s věcmi dříve projednávanými shoduje v podstatných znacích – bude rozhodnuta obdobně (jde-li o otázku týkající se kvantifikace restitučního nároku); k tomu srov. např. nález Ústavního soudu ze dne 10. 7. 2008, sp. zn. II. ÚS 2742/07, a přiměřeně též jeho nález ze dne 29. 8. 2006, sp. zn. I. ÚS 398/04, a dále rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 1. 2019, sp. zn. 28 Cdo 3595/2018).

17. Sluší se pak připomenout, že otázkou kvantifikace restitučního nároku žalobkyně, resp. ocenění nevydaných pozemků na základě totožných rozhodnutí správních orgánů jako v dané věci, vycházející ze závěrů znaleckých posudků YBN CONSULT - Znalecký ústav, s. r. o., se zabýval i Nejvyšší soud v řadě svých předchozích rozhodnutí, kterými aproboval závěry soudů nižších stupňů založené na zjištění, že při určení výše restitučního nároku žalobkyně nejsou dány okolnosti pro aplikaci srážek podle Přílohy 7 vyhlášky č. 182/1988 Sb. (k tomu srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. 6. 2018, sp. zn. 28 Cdo 427/2018, ze dne 4. 9. 2018, sp. zn. 28 Cdo 1888/2018, ze dne 4. 9. 2018, sp. zn. 28 Cdo 2667/2018, ze dne 9. 5. 2018, sp. zn. 28 Cdo 1024/2018, ze dne 12. 6. 2018, sp. zn. 28 Cdo 5345/2017, ze dne 12. 6. 2018, sp. zn. 28 Cdo 565/2018, ze dne 9. 7. 2019, sp. zn. 28 Cdo 2009/2019, a ze dne 7. 8. 2019, sp. zn. 28 Cdo 2191/2019, jakož i rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13. 11. 2018, sp. zn. 28 Cdo 3527/2018).

18. Zpochybňuje-li snad dovolatelka svými námitkami i samotné odborné závěry čerpané soudy ze znaleckého posudku, či další jemu předcházející zjištění o okolnostech týkajících se stavu odňatých pozemků, jež byly předmětem tohoto odborného posouzení, napadá tím správnost hodnocení v řízení provedených důkazů, jež není otázkou právní, ale otázkou skutkových zjištění (k tomu srov. např. i usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 12. 2011, sp. zn. 28 Cdo 1663/2009; shodně též usnesení Ústavního soudu ze dne 5. 5. 2009, sp. zn. IV. ÚS 710/09); a jak již výše uvedeno, námitky, jež představují kritiku skutkových závěrů odvolacího soudu, jejich správnost či úplnost, nevystihují (od 1. 1. 2013 jediný) způsobilý dovolací důvod podle ustanovení § 241a odst. 1 o. s. ř. a nezakládají žádnou kvalifikovanou otázku hmotného či procesního práva, způsobilou odůvodnit přípustnost dovolání podle ustanovení § 237 o. s. ř. (viz shora odkazované usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2013, sp. zn. 29 Cdo 2394/2013, uveřejněné pod číslem 4/2014 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

19. Na dovolatelkou formulované otázce, „může-li soud v závěru o správnosti znaleckého posudku vycházet (jen) z hodnocení soudů v jiných řízeních vedených mezi stejnými účastníky“, tudíž napadené rozhodnutí ani nezávisí a již proto nemůže založit přípustnost dovolání (ve smyslu § 237 o. s. ř.), nehledě na absenci způsobilého vymezení přípustnosti dovolání, jde-li o takto kladenou otázku (k níž dovolatelka toliko cituje část textu ustanovení § 237 o. s. ř., že „odvolací soud se odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu“, bez toho, že bylo by z dovolání zřejmé, jakou „ustálenou rozhodovací praxi odvolacího soudu tím míní; k tomu srov. § 241a odst. 2 a § 241b odst. 3 o. s. ř. a z judikatury zejm. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2013, sp. zn. 29 Cdo 2394/2013, uveřejněné pod číslem 4/2014 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek) a kdy její námitky

nesou se spíše v rovině vad řízení, k nimž ovšem dovolací soud přihlíží v případě přípustného dovolání (srov. § 242 odst. 3 věta druhá o. s. ř.).

20. Nadto lze ke vzneseným procesním výtkám (co do povinnosti soudu vypořádat se s účastníkem uplatněnými námitkami a argumenty) odkázat na rozhodovací praxi Ústavního soudu (i její reflexi v rozhodování dovolacího soudu), jíž se připomíná, že není vadou řízení ohrožující správnost rozhodnutí ani porušením práva na spravedlivý proces, jestliže obecné soudy nebudují vlastní závěry na podrobné oponentuře (a vyvracení) jednotlivě vznesených námitek, pakliže proti nim staví vlastní ucelený argumentační systém, který logicky a v právu rozumně vyloží tak, že podpora správnosti jejich závěrů je sama o sobě dostatečná (srov. např. nálezy Ústavního soudu ze dne 12. 2. 2009, sp. zn. III. ÚS 989/08, uveřejněný pod číslem 26/2009 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu, usnesení Ústavního soudu ze dne 14. 6. 2012, sp. zn. III. ÚS 3122/09, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2017, sen. zn. 29 ICdo 13/2015, uveřejněný pod číslem 139/2018 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2020, sp. zn. 28 Cdo 899/2020).

21. Dovolatelkou vznášené námitky vůči hodnocení ve věci podaných znaleckých posudků (způsobu, jakým se soudy vypořádaly s námitkami proti nim vzneseným), potažmo proti kvantifikaci žalobkyní uplatňovaného restitučního nároku (jeho neuspokojené části), tudíž přípustnost dovolání také nezakládají.

22. Řešení dovolatelkou současně vytčených otázek hmotného práva – vztahujících se k posouzení, je-li k uspokojení nároku žalobkyně (oprávněné osoby) vhodný (převoditelný) i pozemek parc. č. 822/6 v k. ú. Lochkov (k jehož části byl obcí uplatněn nárok na bezúplatný převod dle § 7 odst. 1 zákona č. 503/2012 Sb.) a dále pak i pozemky parc. č. 151/837 a parc. č. 151/839 v k. ú. Stodůlky (jež tvoří úzké pruhy bezprostředně přiléhající k pozemní komunikaci, pod označením „komunikační zeleň“) – však ustálené rozhodovací praxi dovolacího soudu bezesbýtku nekonvenuje (srov. dále odkazovanou judikaturu) a v dané části je tedy nutno na dovolání pohlížet jako na přípustné (dle § 237 o. s. ř.).

23. Po přezkoumání napadeného rozsudku v uvedeném rozsahu ve smyslu ustanovení § 242 o. s. ř., jež takto provedl bez jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), dospěl Nejvyšší soud k závěru, že dovolání je v této části i opodstatněné.

24. Zmatečnosti (§ 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a/ a b/ a § 229 odst. 3 o. s. ř.) ani jiné vady řízení, jež mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí a k nimž dovolací soud u přípustného dovolání přihlíží z povinnosti úřední (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), se z obsahu spisu nepodávají.

25. Skutkový stav věci, jak byl zjištěn odvolacím soudem, nemohl být dovoláním zpochybněn, a proto z něj Nejvyšší soud při dalších úvahách vychází.

26. O nesprávné právní posouzení věci (naplňující dovolací důvod podle § 241a odst. 1 o. s. ř.) jde tehdy, posoudil-li odvolací soud věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně vybranou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

27. Jak již výše uvedeno, předpokladem úspěchu žaloby na poskytnutí náhradních pozemků je kromě zjištění o postupu žalované nesoucím znaky liknavosti, libovůle, svévole či diskriminace a postačující výše restitučního nároku (v poměru k ceně žádaného pozemku či pozemků) i závěr o tom, že oprávněnou osobou žádané pozemky jako náhradní jsou k danému účelu vhodné (z vlastnictví státu do jejího vlastnictví převoditelné).

28. Vhodnými náhradními pozemky jest rozumět pozemky, jež by byly – nebýt liknavého či svévolného postupu žalované (a jejího předchůdce, Pozemkového fondu ČR) – zařaditelné do veřejné nabídky (srovnej přiměřeně např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13. 12. 2007, sp. zn. 28 Cdo 4180/2007, uveřejněný pod číslem 72/2008 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, dále např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 10. 9. 2009, sp. zn. 28 Cdo 4876/2008, a ze dne 28. 6. 2017, sp. zn. 28 Cdo 5368/2015, či jeho usnesení ze dne 3. 1. 2011, sp. zn. 28 Cdo 99/2010, ze dne 24. 9. 2014, sp. zn. 28 Cdo 3304/2014, a ze dne 2. 5. 2016, sp. zn. 28 Cdo 4400/2015).

29. Při posouzení, zdali je ten který uvažovaný pozemek vhodný k náhradní naturální restituci, jest nutno zkoumat, zdali jeho převodu nebrání zákonná překážka (výluky z restituce uvedené kupř. již v ustanovení § 11 odst. 1 zákona č. 229/1991 Sb., či překážky převoditelnosti pozemku z vlastnictví státu na jiné osoby, uvedené v § 6 odst. 1 zákona č. 503/2012 Sb. či v ustanoveních jiných obecně závazných předpisů), dále kupř. zda nejde o pozemek zatížený (přednostními) právy třetích osob (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 7. 2011, sp. zn. 28 Cdo 1568/2011), zda jeho převod není z jiného důvodu zapovězen zákonem (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. 1. 2011, sp. zn. 28 Cdo 99/2010, ve vztahu k pozemkům v zastavěném území obce), zda jej lze zemědělsky obhospodařovat (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 12. 2013, sp. zn. 28 Cdo 592/2013), zda nevzniknou jiné problémy při hospodaření s takovým pozemkem (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 9. 2014, sp. zn. 28 Cdo 2462/2014), případně nejde-li o pozemek zastavěný či tvořící součást areálu (srov. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 14. 11. 2017, sp. zn. 28 Cdo 2364/2017, a ze dne 6. 12. 2017, sp. zn. 28 Cdo 4447/2017). Uvedená hlediska je nutno zkoumat vždy se zřetelem k individuálním skutkovým okolnostem případu a předpoklady pro vydání (popřípadě pro nevydání) takového pozemku posuzovat samostatně, byť s přihlédnutím k širším souvislostem konkrétní věci (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 5. 2017, sp. zn. 28 Cdo 5045/2015, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 4. 2007, sp. zn. 28 Cdo 220/2005).

30. Podle § 11a zákona č. 229/1991 Sb. pozemkový úřad nezahrne do veřejné nabídky pozemek, jehož převodu brání zákonná překážka, nebo pozemek, ke kterému uplatnila třetí osoba právo na převod podle zvláštního právního předpisu (odstavec 2). Smlouvu o bezúplatném převodu pozemku nelze uzavřít, jestliže bylo uplatněno právo na jeho převod podle zvláštních právních předpisů (odstavec 13).

31. Z odkazu uvedeného v poznámce 26) pod čarou k ustanovení § 11a odst. 2 a § 11 odst. 13 zákona č. 229/1991 Sb., ve znění účinném od 1. 11. 2019 (do 31. 10. 2019 se obdobná právní úprava nacházela v ustanovení § 11a odst. 12 zákona o půdě) jest v souladu s judikaturou dovolacího soudu (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2019, sp. zn. 28 Cdo 393/2019, či ve vztahu k dřívější právní úpravě usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. 1. 2011, sp. zn. 28 Cdo 99/2010) konečně dovodit, že s účinností od 1. 1. 2013 smlouvu o bezúplatném převodu pozemku, coby pozemku náhradního ve smyslu zákona o půdě, nelze bez dalšího uzavřít, jestliže na jeho převod bylo uplatněno právo podle § 7 zákona č. 503/2012 Sb. Z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 11. 12. 2019, sp. zn. 28 Cdo 3307/2019, pak vyplývá, že v takovém případě je nutno zkoumat, zda a z jakého důvodu obec na žádosti trvá a zda žádosti ze strany státu bude, respektive bude moci být, vyhověno (k tomu srov. např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2019, sp. zn. 28 Cdo 2282/2019; ze dne 11. 12. 2019, sp. zn. 28 Cdo 3307/2019, a ze dne 10. 2. 2020, sp. zn. 28 Cdo 4185/2019; nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 3. 2020, sp. zn. 28 Cdo 72/2020).

32. Uzavřel-li odvolací soud v projednávané věci, že žádost obce (hl. m. Prahy) o bezúplatný převod pozemku parc. č. 822/6 v k. ú. Lochkov do jejího vlastnictví ve smyslu ustanovení § 7 odst. 1 písm. e) zákona č. 503/2012 Sb. (vzdor tomu, že na ni obec trvá) nepředstavuje překážku převodu pozemku k náhradní naturální restituci podle zákona č. 229/1991 Sb., kdy ani sám odvolací soud v důvodech svého rozhodnutí nevylučuje, že žádosti obce o převod tohoto pozemku (přínejmenším v té části jeho plochy, jež je plánována k využití jako „IZ“, tedy jako izolační zeleň) mohlo by být ze strany žalované vyhověno (odvolací soud toliko konstatuje, že souhlas s tímto převodem je „dosud nejistý“) a kdy akcentuje jen dobu uplynulší od obcí podané žádosti o převod daného pozemku (aniž by se dále zabýval i všemi tvrzenými důvody, pro které této žádosti dosud nebylo vyhověno), dodává, že tato doba překročila i případnou promlčecí lhůtu [ačkoliv jejím uplynutím případné právo nezaniká a námitka promlčení je k dispozici žalované coby dlužnici v případném sporu s obcí (k tomu srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 5. 11. 2009, sp. zn. 28 Cdo 4413/2008, nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 5. 2010, sp. zn. 28 Cdo 4650/2009), jež se zde ovšem ke své povinnosti hlásí], jde o závěr nesprávný (jenž koliduje s ustálenou rozhodovací praxí dovolacího soudu, na níž není důvodu čehokoliv měnit).

33. Týká-li se snad překážka převoditelnosti jen části požadovaného pozemku (uzavírá-li odvolací soud, že žádost obce o převod pozemku dle § 7 odst. 1 písm. e) zákona č. 503/2012 Sb. může být důvodná jen v části vymezené plochy o výměře 106 m², určené k využití jako izolační zeleň), lze pak poukázat na závěry ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu (a recentní judikatury Ústavního soudu), jež připouští vydání (překážkou nedotčené) části pozemkové parcely, vymezené geometrickým plánem (k tomu srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 4. 2021, sp. zn. 28 Cdo 509/2021, nebo v dané věci vydaný rozsudek ze dne 7. 7. 2021, sp. zn. 28 Cdo 1520/2021, jakož i nález Ústavního soudu ze dne 25. 10. 2021, sp. zn. II. ÚS 1778/21, a jemu předcházející stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 12. 10. 2021, sp. zn. Pl. ÚS-st. 54/21).

34. Rozhodovací praxe dovolacího soudu i Ústavního soudu – a to již jde-li o restituci původní, nikoliv poskytnutím náhradního plnění (zde v podobě jiného pozemku) – vychází z toho, že zákon č. 229/1991 Sb., stejně tak jako jiné restituční předpisy, slouží k odčinění pouze některých (nikoli všech) křivd a zároveň stanoví výluky, které vydání původních pozemků brání, přičemž důvodem působení výluk je veřejný zájem, který v konkrétním případě převládá nad zájmem restitučním. Jde o jedno z hledisek, které musí být soudem zvažováno, nehledě na námitky účastníka (uvedené vyplývá z povahy restituce). Typově jednu z výluk představuje i zastavěnost pozemku, a to buď konkrétně uvedeným druhem areálu, nebo jde o zastavěnost pozemku stavbou, která brání jeho využití (ve smyslu § 11 odst. 1 písm. c) zákona č. 229/1991 Sb.); za zastavěnou část pozemku se výslovně považuje i ta, která sice stavbou bezprostředně zastavěná není, ovšem se stavbou bezprostředně souvisí a je potřebná k jejímu provozu a obsluze. Podle ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu (srov. například rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 24. 10. 2007, sp. zn. 28 Cdo 2518/2006, ze dne 14. 7. 2010, sp. zn. 28 Cdo 2174/2010, ze dne 31. 8. 2010, sp. zn. 28 Cdo 2016/2010, či usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 12. 2012, sp. zn. 28 Cdo 3063/2012, ze dne 7. 5. 2013, sp. zn. 28 Cdo 3863/2012, nebo ze dne 24. 9. 2014, sp. zn. 28 Cdo 1649/2014) pak může být překážkou vydání pozemků podle § 11 odst. 1 písm. c) zákona č. 229/1991 Sb. též funkční souvislost pozemků se stavbou, tedy skutečnost, že pozemky tvoří s objekty výstavby jeden funkční celek. Pod takovým pozemkem je nutno rozumět nejen stavební pozemek, popřípadě též pozemek zastavěný stavbou, ale i přilehlé pozemky, jež tvoří se zastavěnými pozemky souvislý celek bez přerušení. U nárokováného pozemku je proto

nezbytné přihlížet k celkové funkční provázanosti i s ostatními pozemky a stavbami, které tvoří vzájemně provázaný soubor staveb, a to i s přihlédnutím ke shora zmíněnému veřejnému zájmu, který v takovémto případě představuje jedno z výkladových kritérií.

35. Posouzení otázky funkční souvislosti pozemků a staveb je pak vždy úzce provázáno s konkrétními skutkovými okolnostmi případu (závěr o příslušnosti konkrétních pozemků k areálu je ostatně primárně skutkové povahy a vyplývá z hodnocení v řízení provedených důkazů; viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 6. 3. 2018, sp. zn. 28 Cdo 5267/2017, či usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 7. 2018, sp. zn. 28 Cdo 1707/2018, potažmo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 1. 9. 2016, sp. zn. 28 Cdo 3938/2015, a rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 8. 2018, sp. zn. 28 Cdo 1910/2017); dovolacímu přezkumu podléhá výhradně správnost právního posouzení věci, jehož přezkum zahrnuje i posouzení, nejsou-li úvahy nalézacích soudů v tomto směru nepřiměřené, zohledňují-li všechny podstatné skutkové okolnosti a nahlíží-li na věc prizmatem relevantních kritérií (srovnej např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 6. 12. 2017, sp. zn. 28 Cdo 4447/2017).

36. Lze rovněž připomenout i tu rozhodovací praxi Ústavního soudu vážící se k restituci pozemků (srov. zejména nálezy Ústavního soudu ze dne 1. 7. 2014, sp. zn. I. ÚS 581/14, či nálezy Ústavního soudu ze dne 21. 1. 2015, sp. zn. II. ÚS 536/14), která nepřipouští naturální restituci tam, kde by tato vedla k situaci, v níž by restituent objektivně nemohl plně realizovat své vlastnické právo a užívat vydané pozemky způsobem odpovídajícím účelu restitucí vyjádřenému v preambuli a v § 1 zákona č. 229/1991 Sb. (viz také např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 1. 2009, sp. zn. 28 Cdo 2796/2008).

37. Při komparaci veřejného zájmu na zachování dosavadních vlastnických vztahů a zájmů a oprávněných osob na náhradní naturální restituci jest pak vždy hodnotit, zda restituční nárok – v případě kolize se zájmem na zachování veřejného vlastnictví – nebude lépe uspokojit vydáním jiného náhradního pozemku (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 1. 2021, sp. zn. 28 Cdo 3676/2020).

38. Bylo-li v posuzované věci zjištěno (viz skutkové závěry shrnuté v odst. 22 odůvodnění napadeného rozhodnutí), že pozemky parc. č. 151/837 a 151/839 v k. ú. Stodůlky (svým tvarem) „tvoří úzké pruhy těsně přiléhající k pozemku parc. č. 151/838 (na němž je umístěna komunikace) a vyskytuje se na nich komunikační zeleň“, nelze závěry odvolacího soudu o vhodnosti označených pozemků k převodu jako náhradních prizmatem výše nastíněných kritérií ustálené rozhodovací praxe aprobovat jako přiměřené a s těmito judikatorními závěry konformní. S ohledem na zanedbatelnou rozlohu pozemků, jejich umístění i charakter (vzbuzující především pochybnost o možném samostatném zemědělském využití, jak ostatně připouští i odvolací soud v odůvodnění napadeného rozhodnutí, uvádí-li, že jejich „zemědělské využití by mohlo být problematické“), i s přihlédnutím k lokalizaci těchto parcel v blízkosti stávající komunikace, jejich osázení komunikační zelení a evidenci co do druhu a způsobu využití jako „ostatní plocha – zeleň“, což mohlo by vzbuzovat i pochybnosti o neexistenci provázanosti těchto pozemků s přilehlou komunikací (k funkčnímu propojení pozemků s přilehlými komunikacemi přiměřeně srov. např. i rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 5. 2016, sp. zn. 28 Cdo 2955/2014), nelze závěr odvolacího soudu o vhodnosti těchto pozemků k převodu na žalobkyni jako pozemků náhradních považovat za přesvědčivý.

39. Nejvyšší soud tedy závěrem shrnuje, že konkluze odvolacího soudu, že za vhodný náhradní pozemek (potenciálně zařaditelný do veřejné nabídky dle § 11a zákona č. 229/1991 Sb.), jehož převodu nebrání žádné ze zákonem stanových překážek, lze pokládat i pozemek v celém rozsahu parcely č. 822/6 v k. ú. Lochkov (jež je dotčena žádostí obce o bezúplatný

převod dle § 7 odst. 1 písm. e/ zákona č. 503/2012 Sb. a již nelze kvalifikovat jako nedůvodnou přinejmenším ohledně té části pozemku určené územním plánem k realizaci veřejné zeleně), a dále pak i pozemky parc. č. 151/837 a 151/839 v k. ú. Stodůlky (jež přiléhají k pozemní komunikaci zastavěnému pozemku parc. č. 151/838), tudíž – v konfrontaci s relevantní právní úpravou a judikaturou – neobstojí.

40. V uvedeném rozsahu, v němž bylo rozhodnuto o převodu označených pozemků (jako jiných – náhradních – zemědělských pozemků) do vlastnictví žalobkyně k uspokojení jejího restitučního nároku (závěr o vhodnosti dalších žalobkyni vydaných pozemků dovoláním sporován není), tudíž rozhodnutí odvolacího soudu správné není a uplatněný dovolací důvod (§ 241a odst. 1 o. s. ř.) byl naplněn.

41. Protože nejsou podmínky pro zastavení dovolacího řízení, pro odmítnutí dovolání, pro zamítnutí dovolání nebo pro změnu rozhodnutí odvolacího soudu, Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu v dotčené části výroku pod bodem I. zrušil, spolu s na něm závislým výrokem II. o nákladech řízení (§ 243e odst. 1 o. s. ř.) a v tomto rozsahu věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 věta první o. s. ř.).

42. Ve zbylé části Nejvyšší soud – z důvodů shora vyložených – dovolání jako nepřipustné odmítl (§ 243c odst. 1 o. s. ř.).

43. V dalším řízení jsou soudy nižších stupňů vázány právním názorem vysloveným Nejvyšším soudem v tomto rozhodnutí (§ 243g odst. 1, § 226 odst. 1 o. s. ř.).

44. V novém rozhodnutí o věci bude znovu rozhodnuto i o náhradě nákladů řízení včetně nákladů dovolacího řízení (§ 243g odst. 1, věta druhá, o. s. ř.).

45. O návrhu na odklad právní moci a odklad vykonatelnosti napadeného rozhodnutí (§ 243 písm. a/, písm. b/ o. s. ř.), podaným současně s dovoláním, Nejvyšší soud již dříve rozhodl samostatným usnesením (v intencích nálezu Ústavního soudu ze dne 23. 8. 2017, sp. zn. III. ÚS 3425/16).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku není opravný prostředek přípustný.

V Brně dne 15. 6. 2022

Mgr. Petr Kraus v. r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení: Markéta Peitzová